СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 17. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 23-го січня 1942. — No. 17. Jersey City, N. J., Friday, January 23, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

Великий Удар в Держави Осі: Американські Держави Заявились за Зірвання Зносин з Ними - Затоплено Два Американські Кораблі на Атлянтику - На Филипинах Ген. МекАртур Відбиває Наступи Японських Наїздників

ВСІ АМЕРИКАНСЬКІ КРАЇ ЗІРВУТЬ З ДЕРЖАВАМИ ОСІ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Злучені Держави Америки віднесли велику дипльоматичну перемогу, коли представники 21-ох американських держав на їх пропозицію рішили остаточно зірвати всякі зносини з Державами Осі. В резолюції про зірвання зроблено застереження, що кожна американська держава виконає цю постанову згідно зо своїми конституційними вимогами. В Арґентині, наприклад, таке зірвання мусить мати одобрення парляменту. Арґентина та Чіле, що як відомо найбільше опиралися такій акції, згодилися в принціпі на зірвання зносин з Державами Осі. Щодо практичного висліду такого рішення, то є ріжні здогади. Одні дипльомати твердять, що всі уряди американських республик переведуть цю ухвалу в життя, знова інші є тої думки, що це рішення є лиш теоретичним, та що деякі держави далі поза цю резолюцію не підуть. Щодо Арґентини, то вважають, що навіть колиб вона не зірвала зносин з тоталітарними державами, то вона напевно буде співпрацювати з американськими краями в економічній ділянці.

НЕЛСОН ЛІКВІДУЄ ОПМ І ТВОРИТЬ НОВЕ ТІЛО

ВАШИНҐТОН. — Доналд М. Нелсон, голова воєнної Продукційної Ради, розвязав ОПМ, а на її місце поставив нову орґанізацію, яка на його думку доведе воєнну продукцію до велокої видатности та зуміє в короткому часі випродукувати велику скількість зброї, амуніції та ріжного воєнного знаряддя. Нова орґанізація складається з шістьох відділів, а саме: закупів, продукції, матеріялів, промислових операцій, праці та цивільного постачання. На чолі кожнього з тих відділів стоїть відповідний експерт з цілим штабом дорадників.

ЗАЯВИ РУЗВЕЛТА ЗАПЕВНЯЮТЬ КИТАЙЦІВ

НЮ ЙОРК. — Китайський амбасадор д-р Гю Шіг, даючи інтервю нюйорським журналістам, заявив, що твердження президента Рузвелта про це, що далеко-східний фронт є такий важний як всі інші, та що Китай діставатиме дальшу поміч, розвіяли затрівоження та сумніви китайців. Багато з них, говорив амбасадор, почали сумніватися, чи Америка звертаючи всі свої сили проти Гітлера, не полишить Китай його власній судьбі. Тепер ці сумніви розвіяв президент спеціяльною заявою, в якій сказав, що Китай не має чого боятися, бо Америка буде далі йому допомагати.

ГОЛ ОСУДЖУЄ ЗАМІТКИ СЕН. КОНОЛІ В СПРАВІ АРҐЕНТИНИ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол заявив, що критика сенатора Коноллі, голови Сенатської Комісії Заграничних Справ, звернена в сторону Арґентини, не відбиває погляду американського уряду. Тому уряд не є за неї відповідальний. Коноллі заявив на пресовій конференції, що Арґентина грає дволичну політику та хоче використати обидві воюючі сторони. Сенатор Коноллі рівнож говорив, що якщо Арґентина буде далі тримати звязки з тоталітарними державами, то інші полудневo-американські держави можуть примінити до неї економічні санкції й т. п. Ця критика спричинила протест Арґентини, який зложив в департаменті стейту арґентинський амбасадор д-р Ф. Еськіль. І це спонукало секретаря стейту Гола осудити виступ сенатора Коноллі.

АМЕРИКА ПЕРЕВИЩАЄ ЯПОНІЮ ПІД ОГЛЯДОМ СИРІВЦІВ

ВАШИНҐТОН. — Спеціяльні наукові досліди зроблені урядовою аґенцією виказують, що Америка має значну перевагу над Японією, коли ходить про сирівці. Прим. продукція алюмінія буде подвоєна цього року, а продукція маґнезія збільшиться аж вп'ятеро. Одначе, не зважаючи на обильність сирівців, Америка мусить обмежувати уживання деяких металів, щоб заощадити відповідні сирівці для воєнної продукції.

ҐЛЕН МАРТІН ЗАПЕРЕЧУЄ ЗАРОБОК НА ВОЄННИХ КОНТРАКТАХ

БАЛТІМОР (Мд.). — Ґлен Л. Мартін, відомий продуцент літаків, заявив, що закиди неначеб то він заробив $8,000,000 на контрактах з департаментом маринарки, не відповідають правді. Він рівнож твердив, що комітет морських справ в палаті послів не повинен розкривати це, що уряд уважає військовою тайною. Конґресмен Винстон, голова згаданого комітету зробив звіт, в якому подав про ці зарібки, які роблять деякі фірми з воєнної продукції.

ЗАТОПЛЕНО ДВА НОВІ КОРАБЛІ, ЗГИНУЛО 46 МОРЯКІВ

ВАШИНҐТОН. — Департамент маринарки подає, що минулого понеділка німецькі субмарини затопили два кораблі при берегах Америки, при чому згинуло 46 моряків. „Ситі оф Атлянта" затоплено разом з 44 членами залоги, коли згаданий корабель плив з Савана до Ню Йорку. Корабель цей мав 5,269 тон поємности. Другий затоплений корабель — це латвійський вантажний корабель „Сільтвайра", 3,779 тон поємности. На ньому згинуло лиш двох членів залоги. Дальших подробиць про ці затоплення як теж про затоплення німецьких субмаринів департамент маринарки не подає з огляду на воєнні відносини.

МЕКАРТУР ВІДКИДАЄ ЯПОНЦІВ В ПРОВІНЦІЇ БАТААН

ВАШИНҐТОН. — Департамент війни повідомляє, що війська ґен. МекАртура відбили з великими для ворога втратами нові наступи японців в провінції Батаан на Лузоні. Крім того в згаданому комунікаті ще подається, що филипинські повстанці напали на японський летунський майдан в Туґеґарао та вбили там 110 японських вояків. В звідомленнях ґен. МекАртур подає, що в боях з японцями відзначився особливим геройством майор Томас Дж. Г. Тралінел з Ню Йорку, який був удекорований військовим хрестом.

КАНАДІЙСЬКІ ТРОКИ ЗАЛАПАНІ В МАНІЛІ

ОТТАВА (Канада). — Полк. Джеймс Л. Ралстон, міністер краєвої оборони, заявив в канадійському парляменті, що канадійський механізований еквіпунок, головно самоходи й троки, які були призначені для канадійських військ в Гонґ Конґ, ніколи не дійшли до свого призначення. Цей матеріял привезено 12. грудня до Монілі та доставлено під догляд американських властей.

Як відомо, в канадійсських відділах, що були в Гон Конґ, було багато українців, які або згинули або дісталися в японський полон.

СОВЄТИ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ НІМЦІВ В ОКОЛИЦЯХ МОЖАЙСЬКА

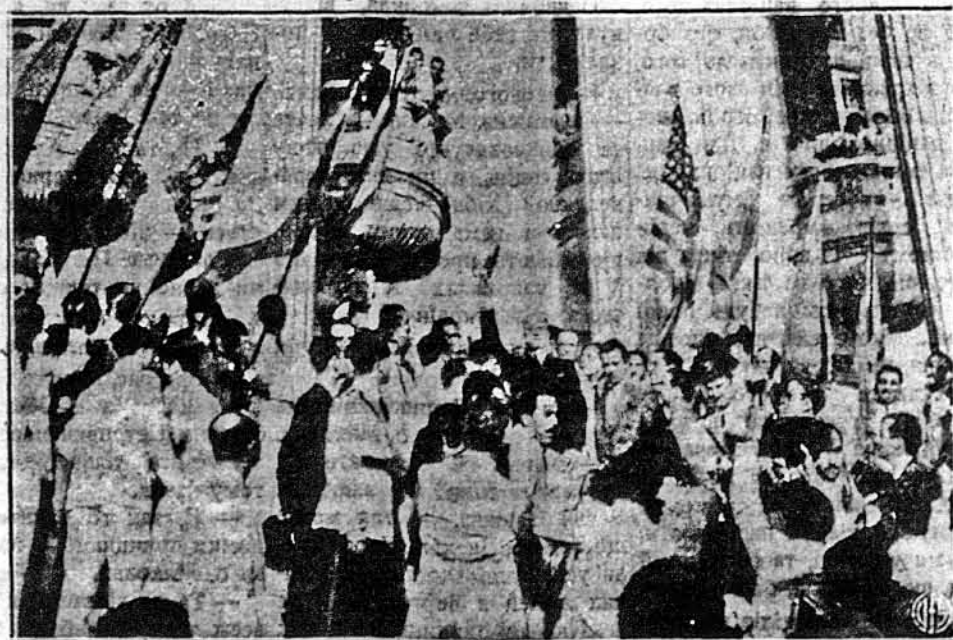
БЕРН.—Після здобуття Можайська німці стратили точку опору і під натиском совєтських сил почали поспішно відступати. Можайька ввони ніяк не могли опускати і хоч на боках німецькі лінії подавались взад, біля Можайська до недавна вони держались. Але через те німці створили під Можайськом „кишеню", довгу на вісімдесять миль, а широку всего на 35 миль. Тепер вони мають велику трудність з цеї „кишені" видобути сто тисяч свойого війська. Совєтські війська завдають їм великі шкоди, а німці, як вони самі признаються, цілковито не можуть ужити своїх механізованих частин з огляду на великий сніг і морози.

НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ

МОСКВА. — Совєтське бюро інформацій подало до відома, що за останніх 40 днів німці втратили в Совєтах 300,000 вбитих вояків і старшин, 5,000 канонів, 3,000 метачів мін, 8,000 машинових крісів, 3,000 повзів ріжного роду, та поверх тисячу літаків. Німці в своїх звідомленнях стверджують, що совєтські сили прорвали на коротдкий час німецькі лінії біля Харкова, але німці назад їх відбили.

ЯПОНЦІ БОМБАРДУЮТЬ АВСТРАЛІЙСЬКІ ОСТРОВИ

СИДНЕЙ. — Японсьдкі літаки бомбардували острови належачі до Австралії і лежачі недалеко австралійського континенту. Австралійський премієр Джан Куртін заявив, що ще ніколи Австралія не знаходилась в такій виразній і безпосередній небезпеці, як тепер. Японці бомбардували також міста на острові Нова Ґвінея.

ВЕЛЕС У РІО.—У середині юрби, що витає американських дипльоматів, стоїть з капелюхом у руці секретар Велес, відповідаючи на привіти.

СОВЄТСЬКИЙ КОМІСАР МОЛОТОВ ВИБИРАЄТЬСЯ ДО ЛОНДОНУ

БЕРН. — В добре поінформованих міжнародних колах говорять, що совєтський комісар закордонних справ Молотов вибирається до Лондону, щоб зревізитуватись британському міністрови Іденови та договорити ті справи, які вони не викінчили підчас побуту Ідена в Москві. З Молотовим поїде до Лондону також його заступник Лозовський. Вони мають говорити з британським урядом на таких засадничих основах, виложених вже попередньо Сталіном перед Іденом: Росія не має в Туреччині ніяких інтересів до оборони і бажає лише, щоб Дарданелі були вільні для її плавби. Розграничення між Совєтами і Румунією наступить в тім дусі, що Совєти дістануть назад Басарабію і Буковину. Росія бажає відновлення сильної незалежної Польщі. Росія жадає, щоб балтійські держави знов були втілені до Совєтів. Росія не має нічого проти незалежности Фінляндії, але границі останньої залежатимуть від того, скільки помочи вона дасть німцям. Росія мусить дістати ґварантію, що в будучому Іран в ніякому разі не стане випадовою брамою для яких небудь сил на Совєти. Росія не має ніяких інтересів в Північній Африці. Росія признає правними домагання Британії задержати домінацію над Середземним морем. Росія витає Британію в її заходах, щоб в будучому ніяк не допустити до цього, щоб Північна Африка, чи Північна Франція могли служити як випадова брама для нападів на Анґлійські острови.

В ЛОНДОНІ ПРИПУСКАЮТЬ ТАКУ МОЖЛИВІСТЬ

ЛОНДОН. — В дипльоматичних колах Лондону припускають можливість, що за кілька тижнів може приїхати до Лондону совєтський комісар закордонних справ, Вячеслав Молотов, щоб обговорити з міністром Іденом біжучі мілітарні справи, а також справи звязані з повоєнним укладом в Европі та інших частях світу. Зокрема оба згадані державні мужі хочуть точно обговорити будучу воєнну кампанію на сході Европи з приходом весни. Про багато справ в часі побуту Ідена в Москві говорено лише побіжно, говорять анґлійські дипльоматичні кола.

ПАПА ВІДКИДАЄ ПОГЛЯД МУСОЛІНІЯ І НАЦІСТІВ

РИМ. Папа Римський заявив, що навіть в часі війни не можна відкидати високих християнських засад і треба плекати їх та придержуватись. Ця заява Папи була прямим запереченням того, що сказав Мусоліні, який говорив, що підчас війни люди мусять забути про християнські засади, а мусять ненавидіти ворога цілою душею. Офіційний орґан католицької церкви, „Осерваторе Романо" помістив статтю, в якій написано, що не поділяє думки деяких ґазет, які говорять, що в Німеччині католицька церква знайшла належне їй признання.

ЯПОНІЯ ЗАПОВІДАЄ СКРІПЛЕНУ АКЦІЮ

ТОКІЮ. — Японський премієр Тойо заповів, що Японія разом зо своїми союзниками, буде переводити чимраз сильнішу акцію проти своїх ворогів, доки „не змусить Британії і Америки станути на вколішки". Іншим краям, зокрема Филипинам, Тойо великодушно обіцяв самостійність, але під услівям, що вони заґарантують Японії, що будуть співпрацювати з нею. Міністер закордонних справ, Тоґо, від себе заявив, що японський уряд пильно слідкує за конференцією в Ріо Де Жанейро.

КАМПАНІЯ В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ.

КАЇРО. — Воєнна кампанія в північній Африці хвилево припинена. Внаслідок поганої погоди, дощів, і піскових бур, британські війська не могли далі гнатись за німецькими військами. Німці й італійці осадовились в дуже вигіднім для себе положенні, а саме в околицях Ель Аґелі. Через ті околиці веде лиш вузенька приморська доріжка далі на захід і коли британці захочуть рушити далі вперед вони мусітимуть ту доріжку переходити. А її добре укріпили німці. Обійти ту околицю не можна, бо далі від згаданої приморської доріжки є солонисті мочари. Користаючи з короткої перерви обі сторони стараються всіма силами себе укріпити. Британці з Єгипту насилають поміч, а німці й італійці з Европи. Але британська фльота старається всіма способами перешкодити в доставах держав „осі". Проте чимало тої помочи передістається до Північної Африки. Коли більшу поміч дістануть британські війська, вони далі поженуться за військами держав „осі". В противнім випадку грозять невдачі і для британців.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить присилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Америка Слідами Европи?

Конференція двацяти держав Америки, що зібралася в бразилійській столиці, представляє покищо розбіжні політики. З одного боку там є держави, що зірвали дипльоматичні зносини з Німеччиною й її союзниками, а з другого боку держави, які не лише цього не зробили, але й видимо робити не мають великої охоти. Конференція має очевидно на цілі найти для цих держав спільну дорогу. З огляду на те, що ті держави, які вже зірвали звязки з державами оси, ледво чи захочуть відступити від своєї політики, спільна дорога може бути хіба одна: спільне зірвання звязків з державами оси з боку всіх держав західньої півкулі.

Чи здібною покажеться західня півкуля на цю одностайну політику? Залежатиме це від того, чи зрозуміли держави латинської Америки ту лекцію, яку їм давала новочасна історія Европи. Не такий ще давний час, коли під політичним оглядом континент Европи представляв образ, зовсім подібний до теперішнього політичного образу Америки. Ще три роки тому Европа представляла собою мозаїку менших і більших незалежних держав. Ті держави теж не мали одної заграничної політики. Одні схилялися на одну велику державу, інші на іншу. Деякі творили зо собою бльоки, аліянси, союзи. Кожна з тих держав очевидно вважала за першу свою ціль: захоронити й удержати свою самостійність.

Не минуло три роки від початку війни в Европі, а вже більшість цих менших і більших держав, з котрих кожна вважала своєю першою ціллю удержати свою незалежність, як самостійні держави вже перестала існувати. Одна за одною пропали в пащеці найбільщої держави в центральній Европі. Лишень невеличке число европейських держав осталося нині незалежними, але й їх незалежність може легко кожкого дня скінчитися. Справді незалежними є в Европі лише дві держави, які властиво з Европою звязані досить люзьно: Анґлія й Росія.

До такого стану в Европі прийшло дуже скоро завдяки власне тому, що менші й більші держави Европи були так заздрісні кожна на свою незалежність, що вони всі разом були нездібні до спільної одностайної політики супроти держав-напасників, яка одинока могла спасти їх усіх і кожну з окрема перед напастю. Розділені між собою, вони одна за одною падали жертвою німецької агресії.

Отсе є та лекція европейської історії, яку повинні би зрозуміти представники всіх американських держав, що зібралися в Ріо де Жанейро. Чи зрозуміли вони цю лекцію, чи взагалі люди потраплять чогось навчитись з історії, побачимо вже в найближчих днях.

Звісно, якби конференція скінчилася невдачою, це ще не означає програної демократичних держав. Це лише означає, що боротьба буде вимагати від цих держав більших жертв і довших зусиль.

Напад на Америку Сконсолідував Канаду

Лусі вен Гоч пише у торонтонськім журналі С. Н., що несподіваний, незаповіджений і жорстокий напад японців на американські посілости на Тихім Океані прочистив атмосферу в Канаді у подиву гідний спосіб. Ото почала зникати штучна і нельоґічна ріжниця між зголошуванням до військової служби за морем і до краєвої оборони. Знову канадійські ізоляціоністи стануть з дня на день малозначучим чинником у канадійській політиці.

Фундаментальною доктриною канадійських ізоляціоністів було, що це не багато значить для Канади, коли Велика Британія буде переможена. Аби лиш Злучені Держави не були переможені. Це є становище, яке час від часу цілком ясно висказували більше поміркованi часописи в провінції Квебеку, що писали, що Британські Острови, самі повинні подбати про те, щоби не були переможені. Якось вони не могли добачити, що Британські Острови без своїх стратеґічних станиць, розкинутих по всіх сімох морях, остануть лиш дуже безпомічним і незначучим краєм. Та це їхне становище втратило сенс, коли Злучені Держави самі стали предметом атаку Держав Осі. Тому ізоляціоністи тепер уже кажуть, що забезпека Злучених Держав є конечна для забезпеки Канади, та що Канаді треба брати участь у спільній обороні Злучених Держав і Канади, навіть з примусово взятими до війська вояками з Квебеку. Ось через те треба припускати, що ціла проблема спротиву примусовій військовій службі для боротьби за морем цілковито уступить, як наслідок недавніх подій.

Примусова військова служба для оборони краю може перемінитися небаром в дійсну службу для боротьби на континенті Північної Америки. Правдоподібно теж значно приспішиться кількість зголошуючихся до служби за морем серед тих, що взяті досі примусово тільки до оборони краю.

Через приступлення Японії до війни збільшилась значно потреба побільшення не так дуже відповідно назвоної, — резервової армії. Про ніяку мілітарну сторону Канади не мали досі такого лихого поняття, як саме про цю резервову армію. Причина цього лиха лежить у тому, що сам канадійський уряд кілька разів зміняв свій погляд, щодо характеру і функцій резервової армії. У листопаді минулого року міністер Релстон дав щодо цього пояснення у парляменті.

Він заявив, що відтепер обовязками резервової армії будуть: Провадження оборони Канади, коли і де цього зайде потреба; поміч цивільній владі в випадках підривної роботи або внутрішніх неспокоїв; скріплювання активної армії через рекрутацію новобранців і готовість підпирати свій активний відділ, якщо він буде за морем або кожний свій відділ в активній службі на тій самій території. Головною справою є те, що число вишколених вояків, яких можна вислати з Канади до участи в фронтовій оборонній лінії Канади за морем є стисло обмежене числом вишколених вояків, яких полишиться в краю для краєвої оборони. А без огляду на те, яке значіння матиме боротьба на воєнних фронтах на Далекім Сході або в Західній Европі, Канаду не можна цілковито полишити без мілітарної сили, не наражуючи її на велике ризико. Дальше сказав міністер, що значіння резервової армії в обороні Канади кількакротно збільшилось від хвилі, коли японські літаки заатакували Гаваї. Як бачимо, то тепер є багато причин сподіватись, що Канада станеться більше свідомою війни, наслідком війни між Японією і Злученими Державами.

ГРА СЛІВ В НАШІЙ ДІЙСНОСТИ

Недавно появилась на книжковім ринку книжка С. І. Гаякави, під заг. „Мова в ділані". Як вже сам заголовок говорить, та книжка обговорює завдання мови, роботу ріжних слів, речень і ідіомів та їх взаїмне відношення. Подаючи критику на ту книжку в „Н. И. Таймс" з 18. січня ц. р. п. Г. Гезлит говорить:

„Тут є неможливо подати належний перегляд тих засад, які видвигає п. Гаякава, ні навести багато інтелектуальних пересторог, які він там вичислює. Він зачинає від пояснення, що слова мають те саме відношення до речей, як мапа до території, яку собою уявляє. Як мапа не є територією, так і слова не є ділами. Як мапа не може ніколи нам сказати всього про територію, так і слово не може сказати всього про кожну річ, яку собою уявляє. Так, як ми можемо створити з одної мапи другу, з другої третю, з третьої четверту і так далі без границь, так само підчас нашого думання, на превеликий жаль, ми можемо створити з одного слова друге, з одного опису другий, які можуть мати або й не мати яке небудь відношення до дійсних речей. П. Гаякава є дуже помічний своїми перестрогами коли ходить про підступність слів і про небезпеку та проваля, які криють в собі „високі" абстрактні вискази".

Читаючи це нагадуються високопарні слова і вирази в останніх двацяти роках взяті з нашої політичної термінольоґії. Нагадуються всілякі ідеї й ідеольоґії, нагадуються заклики „стояти вірно при ідеї", не „спотворювати" її, бо „національна честь стоїть вище від хвилевих опортуністичних досягнень", а понадусе заклики, щоб помогти нашим братам в старім краю, бо вони там придавлені; нам тут краще живеться і це нашим людяним та національним обовязком помагати поневоленим братам.

Ці слова ще й тепер викликують певне зворушення в нашім серці і ще й тепер побуджують в нас добру волю слідувати за вище згаданими кличами. Але в багатьох з нас зростає нині застанова, чи ті слова відбивали собою якісь дійсні діла та поняття, чи може вони були словами, зробленими з інших слів; були мапами з інших мап, звітами з інших звітів і мали мало безпосередного звязку з дійсними фактами.

Тому провірмо щераз ті слова, але зачинаймо не від „мапи" тільки від „території" і переконаймось, чи „мапа" дійсно уявляла собою те, що собою уявляла „територія"?

Положення наших братів у старім краю, безперечно, було тяжке. Воно було точнісько таке, яке ми собі тут уявляли. Бо наша уява опиралась на старокраєвих газетах, на листах від рідних в старім краю й на особистих провірках. Щодо положення наших братів в старім краю, то мапа вірно представляла територію, а територія мапу.

Чи наше бажання помогти їм випливало з правильних етичних заложень, чи може випливало зо зле зрозумілого милосердя та народнього обовязку? — Ні. Нашу поміч, по правді кажучи, ми взорували на помочи інших народностей в Америці. Інші своїм братам помагали далеко більше ніж ми. Наші брати нераз нам звідтам дорікали, мовляв, дивіть скільки інші народности своїм братам помагають, а скільки ви. Під оглядом цеї добродійної, народньої роботи ми стояли позаду інших. Коли інші тим не скривдили Америки, ні не осмішили своїх етичних заложень, тим більше ми не могли цього зробити. В засаді і тут ми були вповні правильні.

Але — виринає сумнів — чи добре ми собі здавали з цього справу, в який спосіб і чим ми можемо найкраще помогти нашим братам у старім краю? Чи лише грішми? — Ні, ми за цілий повоєнний час післали звідсіля якого пів міліона долярів. А щоб помогти якомусь народови викинути ворога, як це ми нині добре бачимо, сотки міліонів долярів не дуже помагають. А може наша симпатія з терпіннями наших братів, наші висказувані на кожнім кроці жалі і охкання, були найбільш корисною супроти старого краю роботою? — І це ні. Плаксиві симпатії без діл нічого не варті. Щож тоді?

Звичайно, наша пропаґанда, наше освідомлення широкого американського загалу і по змозі інших народів, що кривда діється українцям і ту кривду треба направити. Це, безперечно, була вже більш корисна робота. Алеж ми знаємо дуже добре, що чужі народи висказують іншому народови з причини його терпінь лише „плятонічну симпатію", а дійсної помочи не подадуть так довго, доки це не буде в їхньому національному інтересі цього робити.

Таке є життя і до нього ми повинні були застосуватись а ми цього не зробили. Ми не представляли визвольних змагань українського народу під кутом еґоїстичних інтересів нашої прибраної батьківщини, чи іншого народу, до котрого ми зближались. Ми апелювали до їх „доброго серця", до їх „демократичних засад", забуваючи, що демократичні засади також вимагають взаїмної конкретної заплати за виявлену комусь поміч.

Деякі наші „пророки" нам говорили, що з цього боку не треба до справи підходити, бо цим „сплямиться ідею", цим ми „зійдемо на шлях опортунізму", „загубимо честь народу", „упідлимось", так роблять „боягузи", що „не вміють постояти за ідею". Задурманені заклинаннями тих фальшивих пророків ми не зуміли підійти з цього боку до визвольних змагань українського народу і викликати серед великого і могутнього американського народу дійсного бажання нам помогти, а навпаки, в багатьох випадках викликали враження, начеб ті визвольні змагання не гармонізувались з державною політикою Америки.

Скаже дехто: „Ледви, чи булоб комусь вдалось зґармонізувати державну політику Америки, що прямує до вдержання сильних Совєтів, з українськими визвольними змаганнями, що прямували до розвалення Совєтів".

Можливо, що в початках ця справа булаб дійсно натрапляла на невдачі. Але вже сама наша добра воля підійти до українських визвольних змагань з боку інтересів Америки булаб викликала супроти нас в Вашингтоні прихильний відгомін. Можливо, що нам булоб звелено якийсь час здержатись з активною роботою в тім напрямку. Але нині положення таке, що лиш маленький кусок української території залишився під совєтською владою. Величезна більшість українських територій знаходиться під німецькою окупацією і з під цеї окупації тепер прийдеться всім дійсним українським самостійникам увільняти їхній край. В цьому випадку ми звідсіля моглиб відограти дуже корисну ролю, не лиш для самої Амеирки, але також для наших братів в старім краю. А передовсім ми зактивізувалиб по цім боці українську справу і поставилиб себе на мапі; на дійсній, реальній мапі, що не є фальшивою перерібкою якоїсь іншої мапи, тільки дійсною відбиткою дійсного життя.

ДЖОРДЖ МІНІ, скарбник-секретар Американської Федерації Праці, котрого згадувано часто в донесеннях про проєкт обєднання розбитих американських робітничих юній.

ДАЄС ЗНОВУ ОБВИНУВАЧУЄ ГЕНДЕРСОНА

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен М. Даєс, голова комітету для розсліду не-американської діяльности, подав до відома фотостатичні копії численних часописних статей з 1933 р. на доказ, що Ліон Гендерсон, координатор цін, належав колись до т. зв. „комітету технократії", який, згідно з Даєсом, ширив „нездорові доктрини". Такі самі обвинувачення проти Гендерсона підніс Даєс перед кількома днями в палаті послів.

НА СЕЛІ

Повість

(37) М. ШКОЛИЧЕНКА

Де ті докази, факти, вчинки, що свідчать за такий напрямок, за таку діяльність нашої інтеліґенції? А про те, що українці зпочатку були ополячені, а потім омосковлені, — про це фактів і доказів, скільки хочте, і вказують вони нам тільки на те, що вся інтеліґенція наша здатна лиш на покірливість першій ліпшій силі, на рабство. Може скажете, що це неправда, що говорять це роздратовані та натомлені мої нерви, що інтеліґенція наша, що всі ми не такі, що тут „обставини" винні... Ой, обставини мені отсі! Час би вже кинути обдурювати самих себе, звалювати свою вину та мертвоту на обставини; пораб уже мати світлий розум і подивитись на факти не засліпленими очима. Але кинемо історичні, минулі події, а подивимось на сучасне, на сьогоднішнє життя. Погляньте, що робиться перед нами, що бачимо ми на власні очи? Та щож, як не рабство, як не покірливість тій або іншій силі? Ви почуєте з усіх боків тільки одно: — „біда, обставини мордують, давлять нас! Ні школи у нас своєї, ні часопису, ні книжки, — усе давлять, усього не пускають"... Це правда, алеж де ті люди, та інтеліґенція, що добивається своїх книжок, своїх часописів, своєї школи? Нема, і на це немає у нас людей! Щож тут говорити ще про якусь політичну діяльність, про український сепаратизм? Треба признатись по правді, по совісти, і признатись давно, що ми українці не тільки нездатні до політичної самостійности, а нездатні навіть до боротьби культурної на свойому власному рідному ґрунті. Виж подивіться — інтеліґенція наша на стільки слаба, на стілки несамостійна та безпечно-байдужна, що віддавшись польщині, або московщині, соромиться свого рідного національного, тоб то без боротьби, без болю в серці доходить до того, що відрікається від свого власного образу, своєї особи, свого національного я. Для панства нашого своє національне, рідне уявляється „мужиччиною, грязю, мракомъ, невѣжествомъ" і воно тікає від того, від чого не тікає ні одна людина якої небудь іншої нації... Може скажете, що це брехня, що це вигадки? Та ні, не скажете ви цього, бо це правда, характерна правда. Нація наша — це лежень, — бий її, лай, топчися по ній і вона тобі нічого не скаже; не примушуй тільки нас думати, що ми українці, та не натякай нам, що ми лежні, бо ми цього не любимо, ми з дідів прадідів і прапрадідів не звикли бути чимсь іншим, ніж тепер бачите нас. Ми навіть самі все отсе дуже добре бачимо, алеж краще не чіпайте нас, такими вже утворив нас Господь Бог! Ми зовсім не від того, щоби стати іншими, алеж супроти вищого закону природи нічого не вдієш! — Такі то ми українці!

Панночка замовкла, відсунула від себе чай і знову почала їсти.

— Ви сьогодня дуже сердиті, — завважив Мисак, — лаєте та обвиновачуєте усю нашу інтеліґенцію, а чи цеж справедливо? Хіба межи нашим панством нема таких людей, що дбають про те саме, що й ви, наприклад? А ви, здається, теж українка?

— А чи багатож у нас тих людей?

— Та їх і в інших націях не густо, — завважив о. Миколай.

— Когож ви розумієте під такими людьми? — запитала Уляна Іванівна, — тих може, що, так або інакше відомі стали усій суспільности? Про таких людей я не говорю і не згадую, то одиниці, не в них національна сила, а в масі, в таких людях як ми з вами, як дідичі наші, чиновники та ріжні урядовці, а докажіть мені, що ця маса інтеліґенції та інтеліґенція дійсне українська, а не якась інша! Назовіть мені хоч ряд поодиноких людей, що відповідалиб цим вимогам!

Отець Миколай осміхнувся і відповів:

— А от вам: ви, я, Максим Петрович, Маруся Павлівна, наш учитель і так далі, і так далі! — Чи це може по вашому не такі люди?

— Ні, такі. — Алеж ваше „і так далі" дуже гарно сказано! За цими словами завсіди криється — нічого. А що до нас та Максима Петровича, — то чи давно ви такими стали?

— Зроду, звіку такі! — запротестувала матушка.

— Про вас, Марусе Павлівна, я не кажу, а о. Миколай та Максим Петрович переробилися всього тільки два місяці тому назад.

— Е, так то бачите по відомим причинам! — обороняв ся о. Миколай.

— Та по відомим, я знаю, а всеж таки, колиб ви були не попсовані, не здеморалізовані, та не звикли підлягати першій ліпшій силі, то ніяку причини не зробилиб з вами нічого. Ваш приклад — це зайвий доказ того, про що говорила я раніше. Теж саме і Максим Петрович. Чим він і хто він був живучи в Київі, у нашій столиці, в серці нашого краю? Він був російський чиновник, був той інтеліґент, який належить до гарного виразу вашого „і так далі". А коли й була в ньому невеличка ріжниця, так тільки та, що ніколи було йому зненавидіти свій народ, свою націю, а через те і залишився він не ворогом до цього, а звичайним російським індіферентом. Це випадок, що він таким зробився тепер, а оточилиб ви його іншими сусідами — поляками, наприклад, або землячками „общеросами", так він би так само поплив собі по тій чи іншій готовій уже течії, не виявляючи жадного національного сліду. Скажіть, Максим Петрович, чи так я про вас думаю, чи ні?

— Цілком справедливо. Оборонятись і захищатись не буду.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

НАЦІОНАЛЬНА ГОРДІСТЬ

Новинкарська аґенція „Юнайтид Прес" принесла оноді рапорт з розмови свого кореспондента з британськими вояками з південної Африки, що були звільнені з німецької неволі в провалі Галфайа на єгипетсько-лібійській границі.

Майже через два місяці ховалися ці вояки в печерах, увесь час у голоді, бруді, нудоті й в страшній спраготі.

Один з офіцирів цих визволених бранців, оповідаючи про свої переживання, додав: „Не дивлячися на наше ослаблення, наш дух піднімався з кожним днем, як ми дивилися на наближаючийся огонь британських гармат і як наші війська відступали крок за кроком. Інколи нам здавалося, що допомога прийде запізно, але наші хлопці, навіть ранені, ніколи не нарікали. Це мене робило гордим — належати до такого народу".

Це слова справжнього анґлійця. Як сильно це ріжниться від наставлення народів, у яких за тим кращого патріота вважається чоловіка, чим більше він потрапить плакати.

ВІДВАГА?

Сформувавши на німецький приказ новий „чеський" кабінет міністрів, чеський Квіслінґ, д-р Ярослав Крейчі, заявив: „Ми маємо відвагу говорити правду. Сформування нового уряду є рішучим кроком на дорозі до втілення нашого краю в німецький райх".

Чи не була би це справжня відвага, якби д-р Крейчі відмовився послухати німецького приказу?

КОГО БИТИ?

Дювит МекКензі, воєнний аналіст у новинкарській орґанізації „Асошіейтид Прес", доказував на зборах ґазетних видавців нюйорського стейту, що Злучені Держави повинні звернути свою головну силу проти Гітлера, головного зачинщика цілої війни.

На його думку, Америка може собі дозволити на те, щоб уступити Японії на Сході, і всеще виграти світову війну.

З цим поглядом певно не погоджується багато американських стратеґіків. Для них найважніша справа бити японців, бо бючи їх, бється найкраще Гітлера. Як каже українська пословиця: бий верхнього, щоб аж спідній почув.

ЗНАТИ ПАЛЬЦІ

На тій самій конференції інший знавець Далекого Сходу, письменник Генрі Вулф, доказував, що японський напад на Филипини доказує понад усякий сумнів, що плян нападу виробили німецькі офіцири, стаціоновані в Токіо.

Видно, що ті німецькі офіцири так уміють справи робити, що щоб вони не робили, всюди свої пальці лишають.

ТРАКТУЮТЬ ПОВАЖНО

Оноді засуджено вашинґтонця Гила за те, що він уживав свого становища як секретаря конґресмена Фиша на те, щоб розсилати націстичну пропаґанду.

Незадовго потім поставлено на суд відомого націстичного пропаґандиста Фірека, котрий щоправда зареєструвався в департаменті стейту як чужинецький аґент, але при тій нагоді не сказав ще всеї правди.

Потім засуджено Пелея, провідника американської фашистівської орґанізації „Силвер Шертс".

Виходило би, що люди, які думають, що тільки тоталітарна держава здібна боронити своєї системи, можуть бути розчаровані.

В ІМЕНІ ІТАЛІЙЦІВ

У своїм письмі до „Ню Йорк Таймсу" про основи майбутнього мира, згадує Сфорца, що ворожі до фашизму італійці признають його своїм речником.

Не дивлячися на те, що Сфорца ворог теперішного італійського уряду і не має свого власного часопису, американські італійці певно не заперечать, що вони вважають своїм речником Сфорцу, і не признають ним наприклад Дженероза Попа, власника двох найбільших італійських газет в Америці, котрий їздив на побачення з фашистівськими провідниками в Італії, які його ріжними відзначеннями признали за італійського провідника в Америці.

ЩО ЗНАЧИТЬ ФАШИЗМ ДЛЯ ІТАЛІЙЦІВ

Каже Сфорца в своїй статті про основи майбутнього мира, що першою засадою цього мира має бути отся: „Як лише італійський народ звільниться з націстично-фашистівського гнету, італійський народ вибере собі самий свої політичні інституції".

У цих словах сказано між стрічками, що фашистівський режім це гніт над італійським народом.

Цей погляд є наскрізь протилежним поширюваному в нас поглядові, що фашизм це найбільша благодать для італійського народу.

ІТАЛІЙЦІ НЕ ФАШИСТИ?

Сфорца не має найменшого сумніву, що, коли італійці будуть мати нагоду сказати своє слово, якого політичного порядку вони хочуть, вони заявляться певно проти фашизму, а за демократією.

Ця віра теж іде в супереч деким у нас поширюваної думки. Власне це, що нібито фашизм принявся загально в Італії, а потім у Німеччині, заставляло деяких українців заявлятися за тоталітаризм і вождівство.

ФАШИЗМ НЕ ІТАЛІЙСЬКИЙ?

В одному уступі свого письма каже Сфорца:

„Чи не є це доказом антиіталійського характеру фашизму, що всі найшляхотніші умові традиції в Італії, від Данта до Маццінія, все були по духу більше інтернаціональні, ніж деінде в світі?"

Отже для Сфорци фашизм це рух, противний італійському народному духові й характерові.

Ці слова це очевидний визов тим, що фашизм представляють не лише чистим націоналізмом, але й одиноким проявом націоналізму.

„Я БУВ ДУРАКОМ"

Цей Сфорца не належить до тих демократичних Павлів, що стали ними зо Савлів від часу, як Злучені Держави найшлися в війні. Він був постійно проти фашистівського уряду від самого його повстання.

Зрештою, і „навернення" не заслугує на осуд, якщо воно справді щире, якщо воно не має тільки на цілі закривати погляди зо страху перед карою. Коли наприклад бувший німецький міліонер Фріц Тісен признався в своїй книжці, що він своїми гріхами допоміг Гітлерові розвинутися в силу, яка захопила цілу Німеччину, коли Тісен просто сказав про себе: „Я був дураком!", то читачі, хоч не мають глибокого поважання до Тісенового розуму, все таки його морально осуджувати не стануть.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ В РІО. — Підсекретар стейту Сомнер Велес, головний представник уряду Злучених Держав, висідає на бразилійську землю, щоб взяти участь у конференції американських держав у Ріо де Жанейро. За ним іде Джеферсон Кефері, американський амбасадор у Бразилії.

„МИ ВИКОНАЄМО СВОЇ ЗАВДАННЯ" — У ВІДПОВІДИ НА ПРОМОВУ ПРЕЗИДЕНТА

„Окей, Пане Президенте, ми виконаємо наложені на нас завдання".

Ось така була одноголосна відповідь американської індустрії та робітництва на домагання президента Рузвелта щодо масової продукції аеропляпів, тенків та кораблів. Люди всіх рас і вірувань зєдналися в цій країні в змаганні дати нашим воякам досить зброї, аби перемогти ворога.

ОПМ, яке є урядовою аґенцією з завданням переводити програму, негайно приобіцяло виконати її, заявляючи:

„Ми дамо нашим борцям 60,000 аеропляпів в 1942 році. Ми їм дамо 45,000 тенків. Вони дістануть 20,000 проти-аеропляпних гармат. Ми теж доставимо їм кораблів на 8.000.000 тон.

Ці речі ми виробимо разом. Вони будуть вироблені розумом, серцями та руками 130,-000,000 свобідних чоловіків, жінок, дітей.

„Тільки свобідний нарід може довершити такі завдання. Ми можемо це зробити. Ми це зробимо".

Заяву підписали Вилйем С. Кнудсен та Сидні Гилман, директори ОПМ, обидва чужинецького роду.

Суддя Фердинанд Пікора, роджений в Італії, телеграфував до президента Рузвелта від імени Леґіону Американської Єдности.

„Ваші слова", сказав він, „додають нової відваги та віри 30,000,000 американським громадянам першого та другого покоління, які готові віддати всю свою відвагу, свою силу, своє багатство та своє життя, як треба, для перемоги свободи.

„Ми приймаємо Ваше доручення посвятити нашу енерґію на охорону проти розєднання, расової дискримінації та зародків недовіря й підозріння поміж нашими ґромадянами. Ми говорили про демократію, а тепер демократія буде діяти".

Люди праці.

Цю відповідь підтримали ті, що працюють — південні гірники, енки-механіки, французькі канадійці, чехи, югославяне, шведи, німці, українці, — американці всі.

Один італійський шлюсар з корабельно-будівельного закладу на західнім побережжу сказав: „Мусоліні, його націстичний пан та японці, всі вони разом, не можуть затопити так швидко кораблі, як ми їх спускаємо на воду".

„Ми виливаємо сталь, яка накладе обруч на „вісь", сказав один словак, що працює при горнилі біля Пітсбургу. Один норвезько-американський моряк обіцював: „Ви робите зброю, а ми доставимо її туди, де вона може бути вжита".

Один середнього віку німець, бувший сержант імператорської армії, вступив до канцелярії мейора Стенли В. Чорча в Ню Рошел, Н. Й. Він поклав на стіл залізний хрест та сім інших медалів, які він дістав за геройство в боях за першої світової війни. Прохаючи, аби його імени не згадувати, бо його мати є в Німеччині, сказав, що пробував записатися до американської армії після нападу на Перл Гарбор, але його не прийнято з огляду на вік. Тоді він просив, аби його сім медалів були перетоплені на кулі для стріляння в націстів.

Один польський механік, що тепер робить тенки в дітройській фабриці підсумував загальне почуття. „Дехто з нас не може битися в армії", він казав, „але всі ми можемо змагатися, аби скінчити завдання на час".

Бизнес підтримує програму.

Алберт В. Гокс, президент Комерційної Палати Злучених Держав, обіцяв повну підтримку 1,689 дотичних орґанізацій. „Управління індустрії та торгівлі", казав він, „співпрацюючи вповні з робітництвом та урядом, зробить все можливе... Бизнес приймає заклик до сповнення патріотичного обовязку".

Вилйем П. Витров, президент „Нешенел Асосиейшен оф Манюфактюрерс", який часто був в опозиції до робітничої програми президента, сказав, що дні ворожнечі минули. „Індустрія тепер іде повним ходом... Ви можете бути певні, що вона підтримає уряд в його програмі".

Волтер С. Тавер, президент Американського Залізного та Сталевого Інституту, сказав: „Сучасна можливість виробляти приблизно 88,000,000 тон сталі в цій країні означає, що ми можемо виробити на 50 відсотків більше ніж може бути вироблене в Німеччині, Італії, Японії та в всіх завойованих країнах Европи".

„Якщо ми можемо зробити один тенк, або один аероплян, ми можемо робити тисячі їх", сказав Генри Форд. „Все, що є необхідне в масовій продукції, це є виробити правильно першу одиницю. Решта іде далі дуже легко й скоро".

Що кажуть виробники аеропляпів?

Тут є кілька заміток від провідників повітро-плавної індустрії:

Доналд Доглас, президент „Доглас Ейркрафт": „Діставши необхідні матеріяли й знаряддя... американська індустрія може і буде піднесена до поготівля, що здиве світ".

Гю Фенвик, заступник президента „Волті Ейркрафт": „Кожний мужчина і кожна жінка з „Волті" закачає свої рукави трохи вище, працюватиме трохи тяжче, та виконає свою частину того пляну, що є на нас наложений".

Линколн Скафі, головний управляючий „Мартин Небраска Компані": „Очевидно, що ми можемо досягнути цих чисел. Зрештою ми можемо зробити більше ніж це. Як потрібно, ми можемо видати стільки аеропляпів на рік, скільки виробляли автомобілів".

Те саме говорилося провідниками інших індустріяльних галузей. Сказав Л. В. Скат Олтер, президент „Америкен Тул Воркс" в Синсинаті: „Майже щодня ми дістаємо якісь вимоги, які ми кажемо є фантастичні й неможливі до виконання, а тоді, з поміччю Божою, йдемо вперед і виконуємо те".

Каже К. А. Тилт, президент „Даймонд — Т. Мотор Кар Компані" в Шікаґо: „Коли ми пустимо всі ці фабрики дійсно в рух, ми заллємо світ воєнним матеріялом".

„Це можна зробити", кажуть корабельно-будівничі в Сан Франциско. „Ми маємо поставити більше робітників, особливо для другої та третьої зміни", каже Джозеф Мур, голова „Мур Драйдок Компані". Головне питання, як дістати знаряддя, але це питання буде розвязане".

Загальна Рада — ФЛІС.

Як Поширюють Серед Американців Знання Про Україну?

(В тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи організацій, що будуть закуповувати книжки про Україну і українських людей для американських інституцій чи американських визначних людей).

Сейлем, Масс. — Українське Запомогове Товариство, відділ 224 У. Н. Союзу, закупило два примірники „Історії України" М. Грушевького й призначило один примірник для Публичної Бібліотеки в Сейлемі, а другий для Товариства, згл. для нашої молоді, щоб пізнала історію того народу, з якого вона вийшла.

ТРОШКА ГУМОРУ

Читаючи „УЩВісти" нагадується такий жарт: Три жінки розказували собі, як вони пізнають своїх чоловіків, коли ті щонебудь перед ними збрешуть. Перша жінка каже: „Як мій чоловік щось скаже і заразже опустить очі, я знаю, що він збрехав". Друга жінка каже: „А як мій чоловік легко почервоніє після того, як щось сказав, я відразу знаю, що він сказав неправду. Третя жінка каже: „А коли мій чоловік зачне рухати устами, як вже знаю, що він говорить брехню".

Про редактора „УЩВістей" можна сказати, що як лиш він засяде до писання, цілком певно збирається щось збрехати.

Кавун без зернят виплекано в Китаю.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

SAYS NEWSPAPER IS ANTI-NAZI

Declaring that the Jersey Observer had been grossly misinformed, Theodore Lutwiniak, of Jersey City, today informed this newspaper that no member of the staff of Svoboda had been subpoenaed by the FBI as was published on January 13, and that the newspaper is not a "Nazi financed and controlled propaganda medium."

Lutwiniak stated that the group is a fraternal order founded by Ukrainian immigrants who desired insurance protection of themselves and their American-born children and that the association continually and uninterruptedly propagated Americanism. The word "Svoboda," he said, "means liberty, something the Ukrainians have been fighting for during the past several hundred years, but which only the comparatively few who were fortunate enough to reach American shores can enjoy and appreciate."

Its 40,000 members, he said, are emphatically anti-Nazi. The association has $1,268,000 invested in United States Government and Defense Bonds, which represents 20 per cent of its entire investments, and has contributed to the American Red Cross and other worthwhile American organizations and has a Democratic form of government.

(JERSEY OBSERVER, Wednesday, January 21, 1942).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

НІМЦІ ВИПУСКАЮТЬ ЧЕХІВ З КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ТАБОРІВ

ЛОНДОН. — Німці, переконавшись, що насильством з чехами багато не вдіють, почали примінювати до них інші способи. Вони почали їх тепер масово випускати з таборів інтернованих та хочуть їх „взяти" лагідним підходом. Бо треба їм чехів для виробу зброї й інших воєнних продуктів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Ню Йорк, Н. Й. — В дописі „Колядковий Вечір" має бути замісць „Хор Молоді Українського Походження" — Український Молодечий Хор з Ню Йорку і Ню Джерзі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 388., відбулися 4. січня. Вибрано урядниками на рік 1942.: Іван Гачак, предс.; Стефан Коваль, заст.; Йосиф Брингілевич, фін. і рек. секр.; Іван Михальчевич, кас.; Михайло Тиршавський, Микола Рубаш, Василь Паньків і Михайло Дмитриків, контрольори; Петро Гливяк, Семен Міштурак і Петро Лемцьо, надзир. харих; Ілько Сорока, хорунжий. — Й. Брингілевич, секр.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Про Свято Книжки.

Заходом дітройтської Філії Союза Українок Америки відбулося в неділю, 7. грудня м.р. величаве Свято Книжки, в Інтернешенел Сентер, при Гренд Булвард. Програма цего свята складалась з двох частин: 1. вистава книжок, журналів та часописів, і 2. концерту.

Одна простора кімната була заповнена кругом по столах ріжними книжками наших визначних письменниць і письменників та поетів. Були там також часописи й журнали навіть з давніших часів, бо комітет Філії постарався видістати наші видавництва майже зі всіх закутин світу, де лише живуть українці та спромогтись там на деякі видання. Комітет в тім напрямку доложив досить труду й праці, але за те вистава була досить багата та по мистецьки уложена.

Уже від пів до третої години пополудні почало сходитися громадянство, щоби мати змогу докладно оглянути цей багатий збір творів наших визначних людей. Виставою спеціяльно заінтересувалось українське жіноцтво, бо прибуло його значно більше ніж мужчин. Слід зазначити, що прибули на цю книжкову виставу навіть і визначні американки та представниці американських місцевих бібліотек, які дуже зацікавилися були нашими книжками та розпитували про нові видання.

Вечером, біля семої години почався концерт. Концертова саля була заповнена. Програма концерту була досить багата й змістовна. Вступне слово виголосила голова Філії пані Марія Сена. Вона говорила про ці великі користи, які приносить людині читання книжок та яке значіння має це свято. Відтак виступило музичне тріо під проводом панни Степанії Андрусевич. Найперше відограли „Анданте Кандабіля" Гайворронського, дальше „Ля Зінгана" та вязанку українських пісень. На скрипці грала панна Вікторія Нісен, на чельо панна Анна Братусь, а на пяні панна Степанія Андрусевич. Цей музичний виступ випав надзвичайно добре.

В третій точці виступила молоденька солістка панна Текля Шандак та дуже гарно відспівала дві пісні: „Хустина" і „Біду собі купила". При пяні акомпаніювала її панна Марія Гук.

Відтак слідував головний реферат, котрий виголосила пані Олена Д. Лотоцька, редакторка „Вістей С. У. А." з Філядельфії. Вона говорила про початки друкованого слова та книжки, як рівнож про українську літературу. Вона наводила історично де і коли вийшла перша українська книжка та хто її видав. Реферат був дуже повчаючий, високо обдуманий та докладно виголошений так, що учасники вислухали його з запертим віддихом. А що на концерті були присутні американки, то пані Лотоцька говорила також і по англійськи. З її реферату американки мали змогу довідатися як страшно окупанти України переслідували українську книжку, та український нарід таки зумів побороти ці всі великі труднощі й видав з себе великих людей — письменників та поетів, котрі зуміли збагатити українську літературу та поставити її на рівні з письменництвом других культурних народів.

Потім виступив Ілля Косіковський з Віндзор, вояк канадійської армії і відспівав дві пісні: „Дума про Нечая" і „Дивлюсь я на небо". Він своїм чистим баритоновим голосом віддав обі пісні дуже гарно. Акомпанювала йому при пяні панна Стефанія Андрусевич.

Сопранове сольо двох пісень „Закувала зазуленька" і „Через гору піду" відспівала всім широко знана співачка, пані Стефанія Цимбаліст. Вона чарівно й мельодійно віддала ті дві пісні так, що на домагання публики мусіла виступити з додатковою піснею.

При пяні акомпанювала її дочка, Галя Цимбаліст-Мічел.

Наприкінці виступив, ще молодечий хор (дівчат) під проводом панни Степанії Андрусевич і вміло і гармонійно виконав дві пісні „Владико Отче" і „Ой у полі могила". В хорі сольову партію відспівала панна Наталка Андрусевич. Виступ цего хору зробив дуже миле враження на присутних. На місці буде зазначити, що цей хор виступав перший раз, але дуже гарно вивязався зо свого завдання.

Усі точки концерту випали вдоволяючо, а публика всі виступи нагороджувала гучними оплесками. Концертовою музичною програмою занималась пані Стефанія Цимбаліст.

Голова Філії пані Сена подякувала усім учасникам програми, котрі своїм виступом збагатили концерт, та усім учасникам концерту, що своєю присутністю звеличали це „Свято книжки". На закінчення відспівано український і американський гимн. Відтак приготовано вечеру в українському стилю.

Катерина Хомяк.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Далі дбають про поширення видань про Україну.

В рочестерській громаді, як видно з діл, є повне розуміння ваги поширення між американцями та нашою власною молоддю таких видань англійською мовою, як є ними „Історія України" М. Грушевського чи книжка проф. Ю. Вернадського „Богдан - гетьман України". Це добре розуміють наші товариства, що є при Українськім Народнім Домі ((Сивик Сентер), 831 Джозеф Евеня. Передше Товариство Вільних Козаків, відділ 316 У. Н. Союзу, замовило дві історії і дві книжки Ю. Вернадського. Тепер Товариство ім. М. Драгоманова, відділ У. Р. Союзу, замовило три книжки, дві „Історії України" і одну „Богдан-гетьман України". Товариство ім. Лесі Українки замовило одну „Історію України", а так само й Українська Народна Рада. Гром. Вол. Гавриляк замовив історію і книжку про Богдана. Те саме замовив і гром. Д. Братусь. Разом замовлено тепер 15. книжок.

ДІТРОЙТ, МІШ.

В справі Бондів Оборони.

Повідомляється всі Союзові Відділи в Дітройті й околиці, та загалом всіх Союзовців, що в неділю, дня 25-го січня, відбудеться засідання секретарів, та урядників цих відділів, та всіх Союзовців, що хотілиб прийти в справі грошевих збірок, що призначено для закупна Бондів Оборони. Для більшої вигоди — такі збори відбудуться в двох сторонах нашого міста. В Гемтремк в Укр. Демократичнім Клюбі — 2376 Грейлинг вул. Тут мають зійтися заінтересовані цею справою зі східньої частини міста. На зборах буде присутний п. В. Дідик, головний радний У. Н. Союзу.

На західній частині міста — відбудуться наради в Укр. Народнім Домі, 4655 Мартин евеня. Тут зможуть прийти Союзовці зі західньої частини міста. На зборах буде присутний д-р А. Т. Кібзей, головний контрольор У. Н. Союзу.

Збори в обох місцях зачнуться в 3. годині пополудні. Проситься всіх секретарів, та урядників відділів У. Н. Союзу, щоби конечно прийшли й принесли гроші та повний і точний спис купуючих Бонди. Можуть рівнож прийти члени і не-члени, що бажають закупити Бонди. Добре булоб, якби прийшли і ті, що вже самі закупили Бонди і подали нам суму та число Бонду. Ми хочемо зробити точний спис, щоби знати, на яку суму українці з Дітройт закупили Бондів. Цього треба для точности та преси.

На цих зборах западуть ріжні рішення щодо дальшої акції. Ми замкнемо збірку за місяць січень. Дальша збірка, після бажання, буде продовжатись на протяг дальших місяців.

Надіюсь, що всі ми розуміємо вагу цеї справи, та що сповнимо обовязок зглядом нашої Вітчини.

Д-р А. Т. Кібзей.

ЖЕРТВИ ЛЕТНИЧОЇ КАТАСТРОФИ. — Фільмовий актор Кларк Ґейбл зо своєю жінкою, фільмовою зіркою Карол Ломбард, та її матірю, панею Елизабет Пітерс. Акторка й її матір погибли підчас летничої катастрофи в горах коло Лас Веґас, Невада.

Дерево магнолія в Елкгарт, Індіяна, цвило два рази в 1932 році.

ВІСТИ З БАЗАРУ „СУРМА"

325 ІСТ 14. УЛ., НЮ ЙОРК.

Найгірш я гризуся за позамісцевих: що придуть своїми автами на виставу опери „ЗАПАЗОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ" до Ню Йорку. Бо після нового права то вільно паркувати коло галі лише одну годину в однім місці.

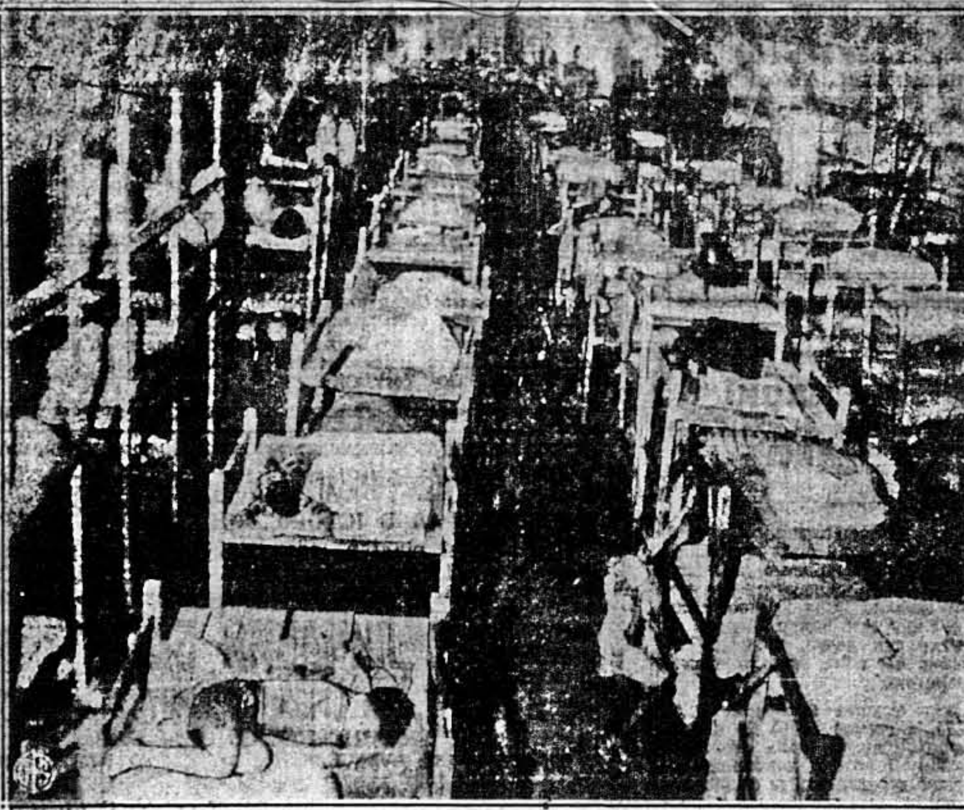
Я вдавався спеціяльно до поліції, думав, що випрошу спеціяльні привілеї костумерам з провінції, але поліцман (сам капітан) мало не розплакався, кажучи „я сам виджу, що це прикро, але право є право. До 12. вночі „кара" може стояти одну годину в однім місці, а по півночі три години".

Для спокою і економії треба буде шукати ґараджу або „паркін лоти" десь недолеко, „іст" Одинацятої улиці.

Ціни на оперу всі одні, по $1.10. Лише кілька рядів з переду будуть забрані спеціяльно для гостей і старших, що хотілиб близько сидіти і добре слухати наших найкращих співаків-артистів, що будуть давати нашу оперу ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ в неділю, 1. лютого, у Вебстер Галі, заходом вище зазначеної фірми. (д. б.)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ БРОНСВИК, Н. ДЖ. — Річні збори Тов. Зап. Січ., від. 353., відбудуться в неділю, 25. січня, в церковній галі, в годині 4. попол. Проситься всіх членів і членкиць прибути на ті збори та послухати справоздання. — За уряд: П. Куцак, предс.; Д. Кучевський, кас.; Н. Василюк, секретар.

НА МАЛЬТІ. Остров Мальта, стратегічно важний для оборони Середземного моря й Африки, став предметом безупинних нападів з боку держав оси. Велике число мешканців острову ховається тепер у старинних печерах, котрих повно на острові,

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В середу, 14. січня 1942. року, померла в Порт Джервис, Ню Йорк, члениця від. 198. У. Н. Союзу,

ТЕКЛЯ САВУЩАК.

До У. Н. Союзу вступила 17. січня 1924. року. Хорувала майже півтора року.

Похорон відбувся в суботу, 17. січня, з дому жалоби до костела St. Mary, а відтак на цвинтар St. Mary.

Полишила мужа і семеро дітей: 4 сини і три дочки, з котрих 2 сини і одна дочка подружені.

Небіжка походила зо села Золота Свобода, Галичина.

Нехай земля прибраної вітчини буде для Неї легкою! Вічна Їй помять!

Гр. Лисяк, касієр,
Д. Потятинський, предс.

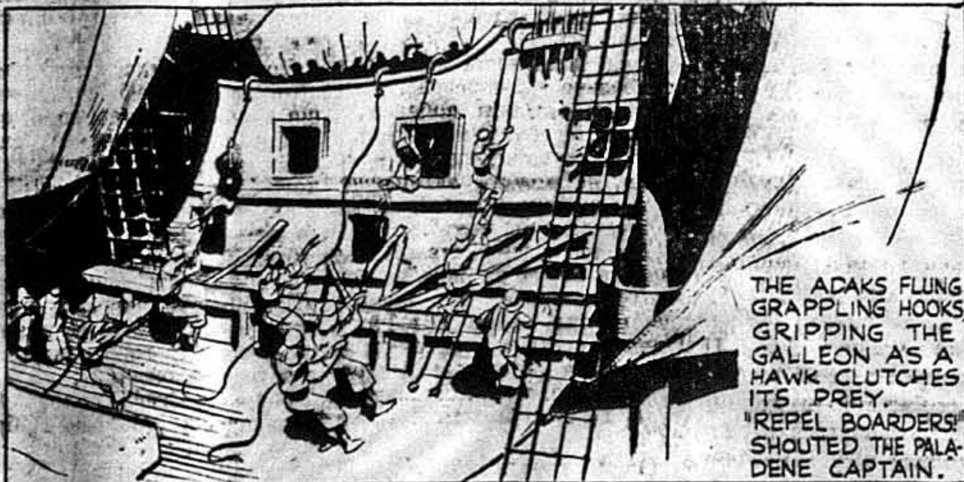
ТАРЗАН, ч. 489. Напад.

Обороняючись зручно перед багатьома напасниками Тарзан крок за кроком відступав на верхню палубу корабля.

Надолині палядини були в цілковитім замішанні. Їх спантеличило те, що ґалера, яка погрожувала їм здалека, тепер підїздила до них.

Підїхавши близько корабля „Ґалеона" адакці висипались зо своєї ґалери і почали вдиратись зо всіх боків на корабель палядинів.

Увага полядинів тепер була роздвоена. Одні поглядали на боротьбу з Тарзаном, інші дивились на ґалеру. „Відбивайте напасників", закричав капітан.